

China's Purposes of Digital Yuan Project and its Impact over International Trade

Meysam Omidi¹, Erfan Lajevardi²✉

Abstract

Field and Aims: Bitcoin, the first successful cryptocurrency, was issued in 2009 by the ledger and blockchain technology. Decentralized structure of Cryptocurrencies is in contradiction with the centralized structure of fiat money and monetary sovereignty. Therefore, governments usually don't recognize cryptocurrencies as the payment instrument; although sharp fluctuation of cryptocurrencies is an obstacle to defeat fiat money. On the other hand, stablecoins are based on pledging of a property before a centralized system. This pledged property may be a national money; and in this case the stablecoin is named national cryptocurrency controlled by the government. China is the first country issued national cryptocurrency i.e. digital Yuan on April 2022.

Method: This research is on the basis of the analytical method.

Finding and Conclusion: China's monetary-financial goals in international trade include Yuan internationalization, control over domestic financial sector, monitoring shadow banking, and circumvention of WTO requirements.

Yuan internationalization will be increased through loan payment by digital Yuan without mandatory exchange by U.S. dollar and without transparency resulted from banking payment system. By the registration of each transaction before Bank of China, governmental control over domestic financial system and shadow banking or peer to peer financing will be strengthened. The government has the power to circumvent the requirements of WTO, increase the payment of hidden subsidies and decrease the risk of anti-dumping tariffs, because all information related to the issuance and transaction of digital Yuan is exclusively available to China's government.

Keywords: Currency Internationalization, Digital Yuan, Hidden Subsidies, Market Economy, National Cryptocurrency, Stablecoin.

*Citation (APA): Omidi, M.; Lajevardi, E.; (2024). China's Purposes of Digital Yuan Project and its Impact over International Trade. *International Legal Research*, 17(64), 1-24.

1. L.L.M in International Commercial Law, Tehran Markazi Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: law.omidi@gmail.com

2. Assistant Professor, Department of International Law, Tehran Markazi Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Author). Email: erf.lajevardi@iauctb.ac.ir

اهداف پروژه‌ی رمزارز ملی چین و تاثیرات آن بر تجارت بین‌الملل

میثم امید، سید عرفان لاجوردی^۱

چکیده

زمینه و هدف: بیت کوین، نخستین رمزارز موفق، بر اساس فن آوری لجر و بلاک چین، در ۲۰۰۹ منتشر شد. ساختار غیرمتمرکز رمزارزها با ساختار متمرکز پول فیات، به عنوان واسطه‌ی انحصاری معاملات و حاکمیت پولی، متعارض است؛ بنابراین، اصولاً دولت‌ها رمزارزها را به عنوان وسیله‌ی پرداخت به رسمیت نمی‌شناسند. هرچند نوسان‌های شدید ارزش رمزارزها مانع تبدیل آن‌ها به پول است، در مقابل، استیبل کوین‌ها، با وثیقه‌گذاری دارایی‌های پشتیبان و بر اساس ساختاری متمرکز منتشر می‌شوند؛ دولت‌ها می‌توانند با توثیق ارز ملی، نوعی استیبل کوین به نام رمزارز ملی منتشر نمایند که به دلیل ساختار متمرکز، در کنترل دولت است. چین نخستین کشوری است که یوان دیجیتال را به عنوان استیبل کوین و به صورت آزمایشی در آوریل ۲۰۲۲ منتشر کرده است.

روش: این پژوهش با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی انجام شده است.

یافته‌ها و نتایج: چین در تجارت بین‌الملل چهار هدف پولی - مالی را دنبال می‌کند: بین‌المللی شدن یوان؛ کنترل بخش مالی داخلی؛ کنترل بانکداری در سایه؛ و گریز از الزامات سازمان تجارت جهانی. انتشار یوان دیجیتال در تحقق یک‌یک این اهداف موثر است.

با انتشار یوان دیجیتال، عرضه‌ی بین‌المللی یوان، از طریق اعطای وام، بدون نیاز به تسعیر با دلار آمریکا و بدون شفافیت ناشی از واسطه‌های پرداخت بانکی افزایش می‌یابد؛ با ثبت تک‌تک تراکنش‌ها در نزد بانک خلق، کنترل دولت بر بخش مالی داخلی، هم‌چنین، بانکداری در سایه و پلتفرم‌های همتایی تقویت می‌شود؛ و دولت، برخلاف الزامات سازمان تجارت جهانی، پرداخت یارانه‌ی پنهان را افزایش و ریسک تعرفه‌ی ضد دامپینگ را کاهش می‌دهد؛ چراکه در ثبت اطلاعات انتشار و مبادلات یوان دیجیتال، از طریق دفتر کل متمرکز، دولت چین در برابر تمامی اشخاص و دولت‌ها از انحصار برخوردار است.

کلیدواژه‌ها: استیبل کوین، اقتصاد بازار، بین‌المللی شدن ارز، رمزارز ملی، یارانه‌ی پنهان، یوان دیجیتال.

* استناددهی (APA): امید، میثم؛ لاجوردی، سید عرفان. (۱۴۰۳). اهداف پروژه‌ی رمزارز ملی چین و تاثیرات آن بر تجارت بین‌الملل. *تحقیقات حقوقی بین‌المللی*، ۱۷(۶۴)، ۱-۲۴.

۱. کارشناس ارشد حقوق تجارت بین‌الملل، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

رایانامه: law.omidi@gmail.com

۲. استادیار گروه حقوق بین‌الملل، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).

رایانامه: erf.lajvardi@iauctb.ac.ir

مقدمه

حاکمیت پولی ناشی از پول ملی یا فیات است، اما رمزارزها واسطه‌ی ارزش غیرمتمرکز و غیردولتی‌اند. استیبل کوین‌ها نیز رمزارزهایی هستند با پشتوانه‌ی توثیق‌داری در نزد دفتر کل متمرکز؛ و استیبل کوینی که بانک مرکزی با پشتوانه‌ی پول ملی صادر می‌کند، رمزارز ملی نام دارد.

دولت‌ها بر انتشار و معاملات رمزارزها نظارت ندارند و عموماً استفاده از آن‌ها را، به‌عنوان واسطه‌ی ارزش، مخالف حاکمیت پولی می‌دانند؛ چندان که رویکرد ایران و چین این‌گونه است. با این حال، انتشار رمزارز ملی در انحصار دولت است و نوعی اسکناس دیجیتال تلقی می‌شود که بخشی از پایه‌ی پولی است.

اطلاعات مربوط به حجم رمزارز ملی منتشر شده و مبادلات آن تنها در اختیار کشوری است که رمزارز ملی مورد نظر را تولید کرده است؛ و سایر کشورها به چنین اطلاعاتی دسترسی ندارند. بنابراین، رمزارز ملی، بالقوه، وسیله‌ای است برای افزایش پایه‌ی پولی و پرداخت غیرشفاف و ام‌ها، یارانه‌ها و کمک‌های دولتی پنهان که مغایر با مقررات سازمان تجارت جهانی است.

چین تنها کشوری است که تاکنون به انتشار رمزارز ملی اقدام کرده است. این مقاله بر آن است تا با مرور جایگاه حقوقی رمزارزها در ایران و جهات بدبینی‌های دولتی، دلایل انتشار رمزارز ملی چین را واکاوی نماید.

۱. پول و انواع آن

پول وسیله‌ای است برای عینی کردن ارزش‌های ذهنی (زیمل، ۱۳۹۷: ۲۴) «که افراد برای نشان دادن قاعده‌مند ارزش اشیاء ... به آن روی می‌آورند.» (هراری، ۱۳۹۸: ۲۱)؛ «نوعاً به‌عنوان واسطه‌ی معامله پذیرفته شده است.» (هودین^۱، ۲۰۲۳) و یا برای «بازپرداخت بدهی، اقبال عمومی دارد» (ماشکین^۲، ۲۰۱۹: ۵۷). از رویکرد حقوقی، پول واسطه‌ای است که قانوناً ارزش مالی هر چیز را با هر چیز دیگری مقایسه می‌کند.

۱-۱. حاکمیت پولی: انحصار حقوقی به‌عنوان واسطه‌ی معاملات

تا پیش از رمزارزها، پول دو گونه داشت: پول کالایی یا فلزی، عموماً به شکل فلز گران‌بها با قابلیت معامله (منجر^۳، ۱۸۹۲: ۲۴۲) و دیگر، پول قانونی یا فیات^۴، بر اساس نظریه‌ی چارتالیسم^۵ که دولت برای پرداخت هزینه‌های خود منتشر می‌کند (توسلی، ۱۳۹۱: ۱۱۱). پول فیات «واسطه‌ای [است] که

1. Howden
2. Mashkin
3. Menger
4. Fiat Money
5. Chartalism Theory

به موجب قوانین، یعنی با تحمیل حاکمیت، به عنوان پول توصیف می شود. ملموس ترین ضابطه‌ی تشخیص پول قانونی آن است که آیا می توان از این واسطه برای پرداخت مالیات استفاده کرد یا خیر» (گراس و سین بروانر^۱، ۲۰۱۹: ۹).

مهم ترین کارکرد حقوقی فیات، پرداخت هزینه‌ها و وصول درآمدهای دولتی است؛ اما تحمیل عنوان پول، فیات را حتی در معاملات غیردولتی نیز به واسطه‌ی ارزش انحصاری بدل می کند؛ بدین ترتیب که تسویه‌ی دین با پول کالایی نیز ممنوع می شود. انحصار دولت بر تعریف فیات، به عنوان یگانه واسطه‌ی ارزش، را حاکمیت پولی می نامند.

رمزارز برخوردار از وضعیت قانونی پول نیست، اما توسط اشخاص به عنوان وسیله‌ی مبادله‌ی الکترونیکی به کار می رود (دیووی^۲، ۲۰۲۲). بنابراین، رمزارزها وسیله‌ی مبادله هستند، اما پول معمولی تلقی نمی شوند؛^۳ و در نتیجه، حاکمیت پولی را به چالش می کشند.

۱-۲. مفهوم رمزارز و جعل ناپذیری حقوقی

رمزارز نه ارزش ذاتی پول کالایی را دارد و نه اعتبار آن مانند فیات، توسط دولت تایید می شود. «ارزدیجیتال مجموعه‌ای از بیت‌هاست که در حافظه‌ی ماشین (ها) ذخیره می شود» (فیلیپی، رایت^۴، ۲۰۱۹: ۲۰).

رمزارز بر فن آوری لجر^۵ و بلاک چین^۶ مبتنی است. «عملیات طبقه‌بندی [اطلاعات مالی] توسط توسط لجر [یا دفتر کل] انجام می شود که اجزای مختلف هر تراکنش را تفکیک و گروه‌بندی ... می کند و اثر تجمعی تمامی تراکنش‌ها را بر حساب نشان می دهد.» (وو^۷، ۱۹۸۴: ۵). برخلاف دفتر کل، در حسابداری که در دوره‌های زمانی معین تنظیم می شود، لجر آثار تجمعی تراکنش‌ها را هر لحظه به روزرسانی می کند.

مهم ترین ویژگی حقوقی بلاچین آن است که ادعای وقوع جعل اطلاعات آن مسموع نیست، زیرا در بلاک چین «ثبت داده‌ها تحت نظارت جامعه‌ی وسیعی است و هیچ فردی ... نمی تواند به عقب باز گردد تا مبادلات را حذف کند و یا تغییر دهد.» (سرمه^۸، ۲۰۱۸: ۲۳).

ثبت و طبقه‌بندی اطلاعات توسط دولت‌ها، ماهیت متمرکز دارد. دولت به ماموران اجازه می دهد در حدود اختیارات و بر اساس قانون، اسنادی رسمی صادر نمایند که صحت محتوای

1. Gross, Siebenbrunner

2. Dewey

3. <https://www.ncsl.org/research/financial-services-and-commerce/cryptocurrency-2021-legislation.aspx> (2023/4/29)

4. Filippi; wright

5. Ledger Technology

6. Blockchain

7. Wu

8. Sarmah

آن‌ها از دید قانون مفروض است؛ اما ثبت و طبقه‌بندی اطلاعات رمزارز، نه به صورت متمرکز که از طریق فن‌آوری دفترکل توزیع شده^۱ انجام می‌شود.

دفترکل توزیع شده «با استفاده از روش‌های اجماع بین دارندگان دفترکل، اطمینان می‌دهد اطلاعات دفترکل بین آن‌ها به صورت کامل، همگام و تقلب‌ناپذیر توزیع شده و هرگونه تغییر در اطلاعات دفترکل، بین دارندگان آن به روزرسانی می‌گردد.» (بند ۱ ماده ۱ تصویب‌نامه‌ی هیات وزیران؛ ۱۵۱۴۵۵/ت ۵۹۳۶۸ ه؛ ۱۴۰۱/۶/۶). دفترکل توزیع شده امکان ثبت، به اشتراک گذاری و تطبیق داده‌ها و معاملات از طریق شبکه‌ای توزیع شده را فراهم می‌آورد که متشکل از مشارکت کنندگان متفاوت حاضر در شبکه است (بانک جهانی^۲، ۲۰۱۷: ۴).

۱-۳. ماهیت حقوقی استیبل کوین و رمزارز ملی

استیبل کوین‌ها سند و وثیقه‌ی قابل معامله‌اند، بدین ترتیب که نوعی دارایی، نظیر فیات، کالا، رمزارز یا یک شاخص بورسی، نه در چارچوب سیستم غیرمتمرکز رمزارزها، بلکه در نزد نهاد متمرکز، توثیق می‌شود و وثیقه‌پذیر متمرکز، در ازای آن‌ها، سند وثیقه‌ای صادر می‌کند که معاملات آن، توسط اعضای شبکه، به صورت غیرمتمرکز و در بستر بلاک‌چین تصدیق می‌شود.

ارزش استیبل کوین‌ها تابع دارایی‌های پشتیبان آن‌هاست (شوارچ^۳، ۲۰۲۲: ۳)؛ یعنی ارزش آن‌ها با به نسبت دارایی‌های پشتیبان‌شان ثابت است. تثبیت ارزش استیبل کوین‌ها بر اساس دارایی‌های پشتیبان، برخلاف رمزارزها، توسط نهاد متمرکز انجام می‌شود (جی^۴، ۲۰۱۹: ۳).

رمزارزهای ملی، استیبل کوین‌هایی هستند که بانک مرکزی با توثیق فیات ملی منتشر می‌نماید. از رویکرد حقوقی، بانک مرکزی، در ازای هر واحد پول ملی، یک واحد سند وثیقه‌ی قابل معامله صادر می‌کند که در بستر بلاک‌چین با تایید اعضای شبکه، به صورت غیرمتمرکز، قابل معامله است.

۲. جایگاه حقوقی رمزارزها در ایران

در ایران، رمزارزها در دسته‌ی ارتباط «اموال» قرار می‌گیرند و تملک آن‌ها مشروع می‌باشد. بنابراین، استفاده از رمزارزها، با قبول مسئولیت خطرپذیری (ریسک) از سوی متعاملین، مجاز است؛ هرچند مشمول حمایت و ضمانت دولت و نظام بانکی نمی‌شوند (بند ۱ تصویب‌نامه‌ی هیات وزیران؛ ۵۵۶۳۷/ت ۵۸۱۴۴ ه؛ ۱۳۹۸/۵/۱۳). هیات وزیران.

در حقوق سرمایه‌گذاری خارجی، «... وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت صنعت، معدن و تجارت و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلفند آیین‌نامه‌ی اجرایی مربوط به تامین مالی

1. Distributed Ledger
2. World Bank
3. Schwarcz
4. G7

خارجی (فاینانس) و سرمایه‌گذاری خارجی از طریق رمزیول‌ها را تدوین کنند...» (حرف «ث» ماده‌ی ۲۹ قانون تامین مالی تولید و زیرساخت‌ها، ۱۴۰۲/۱۲/۲۲)؛ اما بانک مرکزی در برابر تنظیم این آیین‌نامه مقاومت می‌کند.

شورای عالی مبارزه با پولشویی نیز به رمزارزها بدبین است، چندان که «درخصوص بیت کوین و سایر ارزهای مجازی، مقرر شده نامه‌ای از سوی ریاست شورا خطاب به بانک مرکزی، تهیه و ممنوعیت این ابزار از منظر پولشویی و تامین مالی تروریسم و... اعلام گردد.» (بند ۸ مصوبه‌ی جلسه‌ی سی‌ام شورای عالی مبارزه با پولشویی؛ ۱۳۹۸/۱۰/۹).

بانک مرکزی تولید و انتشار پول رایج و تعیین ابزارهای پرداخت را در انحصار این بانک می‌داند.^۱ بر اساس قانون، دولت انحصار پول را در اختیار دارد؛ و «تعهد پرداخت هرگونه دین و یا بدهی فقط به پول رایج کشور امکان‌پذیر است.» حتی «مسکوکات طلا رواج قانونی ندارد.» (حروف «الف»، «ج» و «د» ماده‌ی ۲ قانون پولی و بانکی کشور، ۱۳۵۱/۴/۱۸)؛ بنابراین، از دید بانک مرکزی، استفاده از رمزارزها، به‌عنوان واسطه‌ی معاملات داخلی، ممنوع است.

در مبادلات خارجی نیز استفاده از رمزارز، به‌عنوان جایگزین پول، اصولاً ممنوع است. دولت ایران از انحصار تجارت خارجی برخوردار است (ماده‌ی ۱ قانون انحصار تجارت خارجی؛ ۱۳۱۱/۴/۱۹) و واردات کالا منوط به اخذ مجوز ورود و ثبت سفارش است (ماده‌ی ۸ قانون مقررات صادرات و واردات؛ ۱۳۷۲/۷/۴). به‌علاوه، «مقررات و دستورالعمل‌های بانکی کشور، ... جزء ضوابط ورود و صدور کالا می‌باشد.» (آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات ۱۳۹۵/ت/۱۶ ه، ۱۳۷۳/۲/۶). از جمله‌ی این ضوابط، تامین ارز مورد نیاز برای واردات از محل «ارزهای در دسترس» است؛ و رمزارزها از جمله ارزهای در دسترس نیستند (ماده‌ی ۱۲، مجموعه‌ی مقررات ارزی، بخش اول: «واردات کالا و خدمات»، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران).

با این حال، در موارد استثنایی، استفاده از رمزارز در تجارت خارجی صرفاً برای تامین ارز واردات کشور و بر اساس مقررات بانک مرکزی مجاز است (تصویب‌نامه‌ی هیات وزیران؛ ۱۳۹۹/۷/۱۳ ه؛ ۵۸۰۷۸ ت/۸۶۵۷۳)؛ و دولت برای واردات خودرو، استفاده از رمزارزها را در تجارت خارجی، به‌عنوان واسطه‌ی ارزش، مجاز دانسته است (بند ۷ تصویب‌نامه‌ی هیات وزیران؛ ۱۴۰۱/۵/۲۶ ه؛ ۵۹۸۶ ت/۹۵۲۴۰).

به‌علاوه، از دید بانک مرکزی، «انتشار رمزارز با پشتوانه‌ی ریال، طلا، فلزات گران‌بها و انواع ارز، در انحصار بانک مرکزی است.»^۲ با توجه به ادعای بانک مرکزی در انحصار انتشار رمزارز با پشتوانه‌ی ریال، این بانک از انتشار استیبل کوین ریالی یا رمزارز ملی حمایت می‌کند.

1. <https://cbi.ir/showitem/19266.aspx> (2024/8/13)

2. *ibid*

«رمزارز بانک مرکزی^۱ (ملی)، شکل الکترونیکی همان پولی است که توسط بانک مرکزی خلق و صادر می‌شود و قابلیت آن را دارد که منطبق بر اصول رمزنگاری، در یک بستر توزیع شده و به صورت فردبه‌فرد، بدون دخالت هیچ نهاد واسطه‌پرداز، تبادل شود. این نوع رمزارز به پشتوانه‌ی پول ملی کشور (ریال) صادر می‌شود.» (بانک مرکزی، ۱۳۹۷: ۵). از رویکرد حقوقی، «ریال دیجیتال، در معماری ارائه‌شده توسط بانک مرکزی، شکل دیجیتالی اسکناس بوده و جزئی از پایه‌ی پولی است؛ از این رو، امتیاز انتشار آن در انحصار بانک مرکزی و مبتنی بر پشتوانه‌های قانونی، تعهد مستقیم بانک مرکزی خواهد بود.» (بانک مرکزی، ۱۴۰۱: ۳۴).

۳. موضع تدافعی دولت‌ها در برابر رمزارزها و استقبال از رمزارز ملی

پول فیات مبتنی بر دو انحصار قانونی است: انحصار صدور و انحصار واسطه‌گری ارزش در معاملات که حاکمیت پولی نامیده می‌شود. صدور رمزارزها تابع سیستم متمرکز دولتی نیست؛ یعنی دولت بر انتشار رمزارزها نظارت ندارد. به علاوه، اگر ارزش رمزارز نسبتاً ثابت باشد، بالقوه می‌تواند به‌عنوان واسطه‌ی ارزش، جایگزین پول فیات شود.

نوسان ارزش، ذاتی رمزارزهاست؛ اما ارزش استیبل کوین‌ها، در برابر اموال توثیقی، ثابت است. حال، اگر استیبل کوین با پشتوانه‌ی فیات صادر شود، برابری دائمی آن‌ها تضمین می‌شود؛ چندان که ارزش استیبل کوین تتر^۲، تقریباً با فیات توثیقی آن، یعنی دلار آمریکا برابر است.

در کشوری مانند ایران، آزادی عرضه‌ی استیبل کوینی مانند تتر بدان معناست که یک وثیقه‌پذیر خصوصی حجم انتشار واسطه‌ی ارزشی برابر با دلار آمریکا را کنترل نماید؛ و تدریجاً استیبل کوینی که دولت بر آن کنترل ندارد، جایگزین ریال شود. ارزش تقریبی و روزانه‌ی بازار رمزارزها در ۱۴۰۲، بالغ بر ده میلیون دلار برآورد شده است که بخش اعظم آن را تتر تشکیل می‌دهد.^۳

انتشار و تایید معاملات استیبل کوین‌ها تابع دفتر کل متمرکز است. بنابراین، اگر دولت ارز فیات خود را توثیق و استیبل کوین صادر کند، صدور و معاملات چنین استیبل کوین‌هایی را در کنترل دارد؛ از چنین ایده‌ای با عنوان رمزارز ملی یاد می‌شود. بعضی دولت‌ها، از جمله ایران، انتشار استیبل کوین رمزارز ملی را در انحصار خود قرار داده‌اند (بانک مرکزی، ۱۳۹۷: ۵).

بانک‌های خصوصی، برخلاف بانک‌های مرکزی، از ایده‌ی انتشار رمزارز ملی استقبال نمی‌کنند؛ زیرا «رمزارزهای بانک مرکزی، به شکل حساب‌های مستقیم فردی در بانک مرکزی، باعث کاهش وام بانکی یا گسترش نامناسب نقش بانک‌های مرکزی می‌شود.» (حاجی ملامیرزایی و دیگران، ۱۴۰۱: ۱۶۷).

1. Central Bank Crypto Currency
2. Tether
3. <https://wallex.ir/blog> (2024/8/17)

با این حال، در عمل، چین تنها کشوری است که ایده‌ی رمزارز ملی را به اجرا گذشته است. با توجه به ممنوعیت هرگونه فعالیت مرتبط با رمزارزها در چین، رمزارز ملی به قدرتی بی‌رقیب در بازار این کشور بدل می‌شود.

۴. تجارت رمزارزها در چین

نخستین رمزارز معتبر جهان، بیت کوین، در ۲۰۰۹ منتشر شد. در ۲۰۱۱، اولین صرافی رمزارز چینی، بی‌تی‌سی‌چاینا،^۱ آغاز به کار کرد؛ و در ۲۰۱۳، بایدو، موتور جستجوی معروف چینی، بیت کوین را به‌عنوان وسیله‌ی پرداخت پذیرفت (کمبل^۲، ۲۰۲۲: ۳۵). امروزه، چین در سیستم‌های پرداخت آنلاین، پیشتاز است. ۸۲٪ بزرگسالان چینی در ۲۰۱۸ از پرداخت‌های دیجیتالی استفاده کرده‌اند.^۳ بر اساس قوانین چین، انتقال پول به خارج از کشور ممنوع است.^۴ نظام حقوقی به اتباع و افراد مقیم اجازه می‌دهد سالانه، حداکثر پنجاه هزار دلار از سرزمین اصلی خارج کنند؛ بنابراین، انتقال پول به مناطق آزاد نیز ناممکن است. به‌همین دلیل، اشخاص برای فرار از محدودیت‌های سقف نقل و انتقال، دارایی‌های خود را به رمزارز تبدیل می‌کنند. از همین جهت، چین در ۲۰۱۳، تجارت رمزارزها را ممنوع کرد.

در عین حال، چین نخستین رمزارز ملی را منتشر کرده است؛ بدین ترتیب که بانک خلق چین، رنمینی را به‌عنوان یکا، یا پول رایج چین در نزد خود توثیق و در ازای آن، یوان دیجیتال صادر می‌کند که در برابر رنمینی، با خرید می‌شود. یوان دیجیتال در گروه استیبل کوین‌ها قرار می‌گیرد (پارک و همکاران^۵، ۲۰۲۰: ۵). ارزش هر واحد این استیبل کوین، با هر واحد پول ملی چین برابر است.^۶ و از آن‌جا که صدور و مبادلات آن در اختیار بانک خلق چین قرار دارد... برخلاف رمزارزها، ارزی متمرکز و تحت کنترل دولت است (شیا^۷، ۲۰۲۱: ۴۲۱). رمزارز ملی چین مبتنی بر بلاکچین نیست و یوان دیجیتال، به دلیل کنترل کامل بانک خلق چین، صرفاً از فن‌آوری لجر استفاده می‌کند.

استفاده‌ی از یوان دیجیتال در بانک‌های تجاری آغاز شده است (پیترز و همکاران^۸، ۲۰۲۰: ۷). اجرای آزمایشی این پروژه در آوریل ۲۰۲۰ و در چهار شهر بزرگ شنژن، سوژو، چنگدو و منطقه‌ی جدید شیونگان در نزدیکی پکن عملیاتی شد (بیلوتا و بوتی^۹، ۲۰۲۱: ۱۴۹) و امید می‌رود

1. BTC China

2. Campbell

3. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/06/29/covid-19-drives-global-surge-in-use-of-digital-payments> (2022/7/18)

4. <https://nhglobalpartners.com/moving-money-in-and-out-china-rules/> (2022/8/28)

5. Park et al

6. <https://asiatimes.com/2019/12/beijing-warns-against-cryptocurrency-activity/> (2021/01/16)

7. Xia

8. Peters et al

9. Bilotta & Botti

استفاده از یوان دیجیتال تا المپیک زمستانی ۲۰۲۲ در پکن امکان‌پذیر گردد.^۱ بدین ترتیب، چین می‌تواند به مرور یوان دیجیتال را جایگزین رنمینی نماید.

۵. اهداف پولی-مالی چین در تجارت بین‌الملل

اهداف پولی-مالی چین در تجارت بین‌الملل عبارتند از: بین‌المللی‌شدن رنمینی، به‌ویژه از طریق پیمان‌های ارزی؛ کنترل بخش مالی داخلی؛ کنترل بانکداری در سایه؛ و گریز از الزامات سازمان تجارت جهانی. انتشار یوان دیجیتال در تحقق یک‌یک این اهداف موثر است.

۵-۱. بین‌المللی‌شدن رنمینی و پیمان‌های ارزی

تفوق آمریکا بر پرداخت بین‌المللی، با انعقاد موافقتنامه برتون-وودز^۲ آغاز و دلار آمریکا به ارز ذخیره بدل شد. شوک نیکسون^۳ نیز در ۱۹۷۱ بر اقتدار این کشور افزود که بر اساس آن، رئیس‌جمهور آمریکا جهان را با لغو امکان تبدیل دلار در اختیار بانک‌های مرکزی به طلا و تحمیل ده درصد مالیات بر واردات حیرت‌زده کرد. این سیاست برای جلوگیری از هجوم به ذخایر طلای آمریکا و تغییر وضعیت ترازپرداخت آمریکا اتخاذ شد (ایروین^۴، ۲۰۱۳: ۲۹). اکنون، حدود شصت درصد ذخایر ارزی و چهل درصد پرداخت‌های بین‌المللی، به دلار آمریکاست.

چین نیز بر اساس سیزدهمین برنامه‌ی پنج‌ساله و از ۲۰۱۶، به دنبال افزایش استفاده‌ی بین‌المللی رنمینی است. این امر مستلزم اجرای پروژه‌هایی در خارج است که بهای آن به یوان پرداخت شود؛ به‌همین دلیل، از رویکرد وزارت بازرگانی آمریکا، «ابتکار کمربند و جاده» در تحقق این هدف، نقش اساسی دارد (کولسکی^۵، ۲۰۱۷: ۵)؛ به‌ویژه آن‌که از دید بعضی تحلیل‌گران، ترتیبات وام‌دهی وام‌دهی موضوع ابتکار کمربند و جاده می‌تواند به بحران موسوم به دام بدهی برای شرکای خارجی منجر شود (جرستل^۶، ۲۰۲۲).

هرچند رنمینی یکی از پنج ارز ذخیره‌ی جهانی است و در سبد حق برداشت ویژه‌ی صندوق بین‌المللی پول گنجانده شده است، اما بین‌المللی‌شدن رنمینی از ۲۰۱۶ متوقف گردید (آيسان و کی یانی^۷، ۲۰۲۲: ۴) تا تعیین ارزش آن به عرضه و تقاضای بازار واگذار نشود.

برای افزایش عرضه‌ی خارجی یوان، چین در سپتامبر ۱۲۰۱۹، برنامه‌ی سرمایه‌گذاران خارجی واجد شرایط^۸ و برنامه‌ی سرمایه‌گذاران خارجی واجد شرایط رنمینی^۱ را حذف یا تعدیل کرد که

1. <https://www.aljazeera.com/economy/2022/2/4/at-olympics-beijing-sees-chance-to-sell-world-on-digital-yuan> (2022/06/11)
2. Bretton woods agreement
3. Nixon shock
4. Irwin
5. Koleski
6. Gerstel
7. Aysan & Kayani
8. Qualified Foreign Institutional Investor (QFII)

که ریسک سرمایه‌گذاری خارجی را بالا می‌برد (لی^۲، ۲۰۰۷: ۵۳) و به‌عنوان راهکار جایگزین، موافقت‌نامه‌های مبادله‌ی ارزی را با بسیاری اعضای طرح کمربند و جاده منعقد نمود (رولند^۳، ۲۰۱۷: ۱۳۵).

ساختار حقوقی مبادله‌ی ارزی، سواپ^۴ نامیده می‌شود؛ و بر اساس آن، دو سرمایه‌گذار نسبت به اخذ وام از بازار داخلی با نرخ بهره‌ی کمتر، انتقال تعهد پرداخت وام به دیگر سرمایه‌گذار و سپس، اجرای پروژه در کشور میزبان اقدام می‌کنند؛ به‌عنوان مثال، سرمایه‌گذار چینی که قصد سرمایه‌گذاری در ازبکستان را دارد، نسبت به اخذ یوان به‌عنوان وام از بانک چینی و با نرخ بهره‌ی پایین‌تر از نرخ بهره‌ی وام‌گیرندگان خارجی اقدام می‌کند؛ از دیگر سو، سرمایه‌گذار ازبک که قصد سرمایه‌گذاری در چین را دارد، از بانک ازبکستان، وامی با ارزش سوم دریافت می‌کند؛ سپس، سرمایه‌گذار ازبک پرداخت وام یوان را در چین و سرمایه‌گذار چینی پرداخت وام سوم را در ازبکستان تعهد می‌کند.

موافقت‌نامه‌ی مبادله‌ی ارزی استفاده‌ی بین‌المللی از یوان را افزایش می‌دهد، اما در سرمایه‌گذاری مستقیم یا غیرقرضی موثر نیست.

۵-۲. نظارت بر بخش مالی داخلی

اطلاعات مبادلات مالی، اطلاعات شخصی است (حرف «ب» ماده‌ی ۱ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات؛ ۱۳۸۷/۱۱/۶) و دولت، جز در موارد خاص یا با دستور قضایی، بدان دسترسی ندارد؛ از جمله ضوابط خاص، مقررات مبارزه با پولشویی^۵ است «که طی آن... صاحبان دارایی‌های غیرقانونی، عواید... مجرمانه را... تغییر چهره داده و این تصور را ایجاد می‌کنند که پولی را که خرج می‌کنند... از راه قانونی به دست آمده است.» (مرکز اطلاعات مالی، ۱۴۰۱: ۲).

در ایران، تلاش‌هایی برای تبدیل اطلاعات مبادلات مالی، از اطلاعات شخصی به اطلاعات عمومی صورت گرفته است. سازمان امور مالیاتی تلاش داشته است دسترسی نامحدود خود را به تراکنش‌های بانکی تضمین کند (ماده‌ی ۴۶ آیین‌نامه‌ی اجرایی موضوع ماده‌ی ۲۱۹ قانون مالیات‌های مستقیم؛ ۱۸۰۷۱۸؛ ۱۳۹۸/۹/۱۳؛ وزیر امور اقتصادی و دارایی). با این حال، دیوان عدالت اداری اطلاعات مالی را در زمره‌ی اطلاعات شخصی دانست (دادنامه‌ی ۱۵۷۲۶۶۰۰۱۵۷۲۳۹۰۰۰؛ ۱۴۰۲/۶/۲۱؛ هیات عمومی دیوان عدالت اداری). سرانجام، قانون برنامه‌ی هفتم توسعه، اطلاعات مبادلات مالی را به‌عنوان اطلاعات عمومی در اختیار سازمان امور

1. RMB Qualified Foreign Institutional Investor (RQFII)

2. Li

3. Rolland

4. SWAP

5. Money Laundering

مالیاتی شناسایی نمود (حرف «ث» ماده‌ی ۲۷ قانون برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۴۰۳/۴/۱).

چین نیز قصد دارد ماهیت حقوقی شخصی اطلاعات مبادلات مالی را تغییر دهد تا نظارت دولت بر این اطلاعات، به‌عنوان اطلاعات عمومی، افزایش یابد؛ نظام حقوقی چین، در ۲۰۱۴، سیستم اعتبار اجتماعی^۱ را پایه‌ریزی کرد که در آن، شهروندان و شرکت‌ها به‌صوت کمی رتبه‌بندی می‌شوند (کیوران، اسمارت^۲، ۲۰۲۱: ۲۰). در ۲۰۱۸، بانک خلق چین نظارت بر این سیستم را برعهده گرفت. مانند سیستم اعتبار مالی، اگر شهروند چینی از پرداخت وام خودداری کند یا بدهی زیادی داشته باشد، امتیاز اعتبار اجتماعی وی کاهش می‌یابد (سیتسه و سیمز^۳، ۲۰۱۹: ۱۰۴۰).

برای اجرای سیستم اعتبار اجتماعی، پول‌فیات مشکل‌ساز است. چالش اسکناس، خارج از سیستم بانکی، دشواری ردیابی اشخاص و پاسخ به این سوال است که ارزش کاغذی را در چه معامله‌ای خرج کرده‌اند.

۵-۳. کنترل بانکداری در سایه

بانکداری در سایه شامل تمامی نهادهای مالی می‌شود که بدون برخورداری از ساختار و مجوزهای بانکی، به ارائه‌ی خدمات بانکی می‌پردازند (پوزسار، آدریان، اشکرافت و بوئسکی^۴، ۲۰۱۰: ۱). مهم‌ترین ویژگی این نهادها، عدم تبعیت از مقررات بانکی، در خصوص نسبت سپرده‌ها و تسهیلات است. بانکداری در سایه مشمول محدودیت‌های بانکی وام یا نرخ سپرده نیست و با سرمایه و نقدینگی کمتری اداره می‌شود؛ از این رو، بانکداری در سایه وام‌های پرریسک می‌دهد و ریسک قابل توجهی را وارد اقتصاد می‌کند (کودرس^۵، ۲۰۱۳).

«تا پیش از بحران اقتصادی، بانک‌ها در اعطای وام به کسب و کارها و افراد از انحصار برخوردار بودند... پس از بحران اقتصادی، مقررات حاکم بر نهادهای مالی، با تمرکز فراوان بر بانک‌ها، سخت‌گیرانه‌تر شد (فیریدمن و جین^۶، ۲۰۰۸: ۲۰). در راستای تبعیت از مقررات جدید، بانک‌ها موظف شدند فعالیت خود را در اعطای تسهیلات با دقت بیشتری انجام دهند. بحران مالی و به تبع آن، بحران اقتصادی، نرخ بهره‌ی بانک‌های مرکزی را به‌شدت کاهش داد. همین امر به کاهش جذابیت سرمایه‌گذاری در اوراق قرضه‌ی دولتی و شرکتی انجامید و سرمایه‌گذاران را به سمت

1. Social Credit System
2. Curran & Smart
3. Sithigh & Siems
4. Pozsar, Adrian, Ashcraft & Boesky
5. Kodres
6. Freedman & Jin

فرصت‌های دیگری هدایت نمود (فگین^۱، ۲۰۱۹: ۲۰)؛ مهم‌ترین این فرصت‌ها، بانکداری در سایه است.

در ۲۰۱۲، حجم بانکداری در سایه، در ایالات متحده آمریکا، بیست و سه هزار میلیارد دلار، در حوزه‌ی یورو، بیست و دو هزار میلیارد دلار و در بریتانیا، نه هزار میلیارد یورو بوده است (هیات‌های ثبات مالی، نظارت بر بانکداری سایه جهانی^۲، ۲۰۱۲). گزارش صندوق بین‌المللی پول در ۲۰۱۶ نشان داد استقراض خارج از ترازنامه، از طریق بانکداری سایه در چین، با چهل و هشت درصد رشد، به شش هزار میلیارد دلار (چهل هزار میلیارد رمنیسی) در ۲۰۱۵ رسیده است که برابر با پنجاه- و هشت درصد تولید ناخالص داخلی چین است (کوستاس و رجیس^۳، ۲۰۱۸: ۳۵۷).

۵-۳-۱. تعریف حقوقی بانکداری در سایه

بانکداری در سایه یا بازار غیرمتمشکل پولی دلالت بر «واسطه‌های مالی دارد که نسبت به اعطای وام، تسهیلات و انتقال وجوه اقدام می‌کنند، بی‌آنکه به نقدینگی متمرکز یا تضامین اعتباری بخش عمومی دسترسی داشته باشند.» به بیانی دیگر، بازار غیرمتمشکل پولی عبارت است از «واسطه‌گری بین عرضه‌کنندگان و متقاضیان وجوه و اعتبار، به صورت دریافت انواع وجوه، سپرده، ودیعه و موارد مشابه، تحت هر عنوان و اعطای وام، اعتبار و سایر تسهیلات و صدور کارت‌های الکترونیکی پرداخت و کارت‌های اعتباری» (ماده‌ی ۱؛ قانون تنظیم بازار غیرمتمشکل پولی؛ ۱۳۸۳/۱۰/۲۲).

در ایران، تا پیش از تصویب قانون برنامه‌ی هفتم توسعه، بانکداری در سایه اصولاً ممنوع بوده است (تبصره‌ی ۴ ماده‌ی ۱؛ قانون تنظیم بازار غیرمتمشکل پولی؛ ۱۳۸۳/۱۰/۲۲)؛ اما در حال حاضر، بانکداری در سایه تابع ضوابط بانک مرکزی است (حرف «الف» ماده‌ی ۹ قانون برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۴۰۳/۴/۱).

در ایران، مصادیق بانکداری در سایه شامل موسسه‌ی مالی و اعتباری، صندوق قرض‌الحسنه و تسهیلات یاران فن‌آوری فینتک^۴ است. فینتک در موسع‌ترین تعریف، عبارت است از استفاده از فن‌آوری برای ارائه‌ی خدمات مالی (برگ، فوستر، پیوری^۵، ۲۰۲۱: ۲). و تسهیلات یاران نیز نهادهایی هستند که به ارائه‌ی وام‌های خرد، خارج از شبکه‌ی بانکی اقدام می‌کنند.

در چین، دورزدن مقررات سختگیرانه‌ی وام‌دهی، از طریق بانکداری سایه، به اپیدمی تبدیل شده است. بخش قابل توجهی از بدهی‌های مشکوک‌الوصول اقتصاد این کشور ناشی از بانکداری بانکداری در سایه است؛ یعنی، بخشی از دریافتی‌های ترازنامه‌اند که در سررسید، وصول نشده‌اند.

1. Feginn
2. Financial Stability Boards; Report, Global Shadow Banking Monitoring
3. Cuestas & Regis
4. Fintech
5. Berg; Fuster & Puri
6. Bad Debt

«این مشکل در شرایط بحران تشدید می‌شود، از جمله در دوره‌ی بحران‌های مالی، نوسان قیمت اموال غیر منقول، تغییر ارزش ملی، مقررات زدایی از نرخ بهره، رفع محدودیت‌های اعطای اعتبار و باز کردن بازار بانکی به روی بازیگران تازه و رقباتی خارجی» (الشراری و ابوسمارا^۱، ۲۰۱۸: ۱۲۵).

چین برای ردیابی فعالیت‌های بانکداری در سایه، در ۲۰۱۰، شاخص تأمین مالی اجتماعی کل^۲ را ایجاد کرد که معیار فراگیر اعتبار و نقدینگی است.^۳ این شاخص شامل اشکال تأمین مالی خارج از ترانزانه مانند بانک‌داری در سایه است؛ اما با توجه به ذات بازار غیرمتمشکل پولی، چین تنها می‌تواند فعالیت بانکداری در سایه را به تقریب محاسبه کند.

۵-۳-۲. بانکداری در سایه، از طریق وام‌دهی همتایی

یکی از انواع بانکداری در سایه، وام‌دهی همتابه‌همتا^۴ است که در آن، وام‌گیرندگان و وام‌دهندگان، دهندگان، مستقیماً، بدون واسطه‌ی بانکی، به یکدیگر متصل می‌شوند.^۵ پلتفرم‌های همتایی در چین در ۲۰۱۶، شصت و یک و نیم میلیارد دلار وام پرداخته‌اند. این رقم در ایالات متحده، یک و نیم و در بریتانیا، یک و هشتاد و یک میلیارد دلار بوده است.^۶

در ایران، اعطای تسهیلات همتایی از طریق تسهیلات یاران توسعه یافته است. با این حال، بانک مرکزی، تسهیلات یاران و موسسات مالی مرتبط با آن‌ها را موظف کرده است در اعطای وام‌های خرد، تمامی قوانین و مقررات موضوعه، از جمله نرخ تسهیلات، سقف تسهیلات، اخذ تأمین و فرم‌های یکنواخت قراردادی را رعایت نمایند (ماده‌ی ۷ الزامات ناظر بر نحوه‌ی همکاری موسسات اعتباری با شرکت‌های تسهیلات‌یار؛ بانک مرکزی؛ پاییز ۱۴۰۲). این امر به معنای از بین بردن مزیت وام‌دهی همتایی، در گریز از مقررات سیستم بانکی است؛ و با اعتراض انجمن فین تک مواجه شده است (انجمن فین تک؛ ۱۴۰۲/۱۰/۱۶).

چین برای تنظیم شرکت‌های همتایی، دفاتر منطقه‌ای را موظف کرده است داده‌های خود را به کمیسیون‌های اقتصادی و از این طریق، به بانک خلق گزارش نمایند؛ هرچند این سازوکار نظارتی نیز با شکست مواجه شد. در ۲۰۱۹، با اجرای دقیق الزامات ثبت‌نام پلتفرم‌های همتایی، تعداد آن‌ها از هزار و بیست و یک، به حدود صد پلتفرم رسید. این پلتفرم‌ها موظفند تا ۲۰۲۲ به وام‌دهندگان خرد تبدیل شوند.^۷

1. Alsharari & Abousamra

2. Total Social Financing

3. <https://www.chinabankingnews.com/total-social-financing/> (2023/11/05)

4. Peer to Peer

5. <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3006170/chinas-p2p-lending-market-could-be-decimated-year-amid> (2023/08/11)

6. <https://www.reuters.com/article/us-china-p2p-regulation-analysis/in-china-p2p-insiders-say-regulatory-shortcomings-have-choked-industry-idUSKCN1VR055> (2023/08/11)

7. <https://chinaeconomicreview.com/china-gives-p2p-lenders-two-years-to-exit-industry>

۴-۵. گریز از بازارگرایی، اقتصاد بازار و الزامات سازمان تجارت جهانی

پیدایش سازمان تجارت جهانی بر ایده‌ی بازارگرایی^۱ استوار است. «اصطلاح بازارگرایی بر ایدئولوژی‌های بازار و هم‌چنین، اصلاحات بازارمحور دلالت دارد. ایدئولوژی بازار نشان‌دهنده‌ی این باور است که بازارها در تخصیص کالاها و خدمات، کارایی بیشتری دارند... اصلاحات بازارمحور نیز سیاست‌هایی هستند که به ایجاد و بهبود بازارها و هم‌زمان تضعیف نهادهای جایگزین باور دارند.» (ماریه و لوری^۲، ۲۰۱۸: ۵۳).

بازارگرایی به دنبال ایجاد اقتصاد بازاری به‌عنوان مفهومی حقوقی است که در چارچوب آن، دولت‌ها از انحصار تجارت خارجی، دخالت در اقتصاد و برنامه‌ریزی متمرکز اقتصادی منع می‌شوند. این ممنوعیت‌های حقوقی به ممنوعیت اعطای وام یا یارانه‌ی پنهان و ممنوعیت دامپینگ^۳ دامپینگ^۳ (قیمت‌گذاری تهاجمی) در سازمان تجارت جهانی انجامیده است.

۴-۵-۱. اعطای وام و یارانه‌ی پنهان

بر اساس توافقنامه‌ی عمومی تعرفه و تجارت، وضع مالیات، محدودیت‌های حجمی و هرگونه رفتار پایین‌تر از استاندارد رفتار ملی^۴، نسبت به کالاهای وارداتی کشورهای عضو ممنوع است (ماده ۳، گات، ۱۹۴۷). اصل رفتار ملی به ممنوعیت اعطای یارانه، حمایت مالیاتی و سایر اقدامات حمایتی با هدف حمایت از تولید داخلی منجر می‌شود.

«چین در الحاق [به سازمان تجارت جهانی] تعهد نمود یارانه‌ی صادراتی و یارانه‌ی اولویت استفاده از کالای داخلی را که موضوع حروف «الف» و «ب» بند ۱ ماده‌ی ۳ توافقنامه‌های یارانه‌ها و اقدامات جبرانی^۵ است، لغو نماید؛ ولی حق بهره‌مندی از مقررات رفتار ویژه با کشورهای درحال توسعه را محفوظ می‌دارد.» (متی^۶، ۲۰۲۲: ۱۲).

البته، دولت‌های عضو می‌توانند بر اساس ضمیمه‌ی خدمات مالی گاتس، استثنای اقدامات احتیاطی^۷ را از جمله با اعطای یارانه و یا حمایت مالیاتی اعمال نمایند. هدف اقدامات حمایتی عبارت است از حمایت از سرمایه‌گذاران، سپرده‌گذاران، دارندگان بیمه‌نامه‌ها یا هر شخصی که ارائه‌دهنده‌ی خدمات مالی نسبت به وی تعهد ارائه‌ی خدمات مبتنی بر اعتماد را دارد؛ و تضمین یکپارچگی و ثبات نظام مالی (آنوسن^۸، ۲۰۱۶: ۷۸۸).

1. Marketization
2. Marie-Laure
3. Dumping
4. National Treatment
5. Agreement on Subsidies and Countervailing Measures- WTO
6. Metti
7. Prudential Carve Out
8. Anwesen

بر اساس ماده‌ی یک موافقتنامه‌ی یارانه‌ها و اقدامات جبرانی، «وجود یارانه مفروض است اگر الف-۱- مساعدت مالی دولت یا هر نهاد عمومی در قلمروی دولت عضو در میان باشد؛ یعنی در جایی که «بند نخست» - عملکرد دولت مستلزم انتقال مستقیم منابع (برای مثال، کمک‌ها، وام‌ها و تزریق اوراق) و انتقال مستقیم بالقوه‌ی منابع یا تعهدات باشد (نظیر تضمین وام)». از رویکرد سازمان تجارت جهانی، بخشش بدهی، تمدید سررسید وام و مبادله‌ی بدهی با حقوق صاحبان سهام نیز انتقال مستقیم وجوه تلقی می‌شود.

اثبات وجود یارانه، به دیگر کشورهای عضو اجازه می‌دهد با تجارت ناعادلانه از طریق وضع عوارض گمرکی مقابله نمایند. در این وضعیت، عوارض گمرکی، عوارض واردات تجاری است که آثار زیان‌بار یارانه‌ها را خنثی می‌کند (مولر^۱، ۲۰۱۷: ۲۲۹).

سیستم اعتبار اجتماعی، پرداخت یارانه‌ی آشکار، استقراض خارج از ترازنامه و مبادله‌ی بدهی با سهام خالص از مهم‌ترین مصادیق پرداخت یارانه در چین است.

سیستم اعتبار اجتماعی به نظارت بر همه‌ی شرکت‌ها، از جمله شرکت‌های خارجی می‌انجامد تا اطمینان حاصل شود شرکت‌ها مطابق با اهداف سیاست صنعتی چین عمل می‌کنند. این سیستم می‌تواند در تصمیم‌گیری برای اعطای یارانه و یا وام استفاده شود. بنابراین، مکانیسم رتبه‌بندی ممکن است با نقض اصول ملل کامله‌الوداد و رفتار ملی مقرر در گات، به رفتار تبعیض‌آمیز منجر شود.^۲

پرداخت یارانه‌ی آشکار، در سطوح محلی، ملی و منطقه‌ای چین معمولند و وجود این یارانه‌ها یکی از مناقشه‌ها با ایالات متحده در مذاکرات تجاری است (هوکن، وولف^۳، ۲۰۲۱: ۱۵). در صورتی که هدف وام‌های تحت کنترل دولت، حمایت از نظام خدمات مالی باشد، در ذیل اقدامات احتیاطی توجیه‌پذیر خواهند بود؛ در غیراین صورت، از مصادیق اعطای یارانه تلقی می‌شود (چیانگ^۴، ۲۰۱۸: ۸۵۳).

در ۲۰۱۴ نیز به موجب قانون بودجه‌ی ملی، برنامه‌ی بازسازی مالی به تصویب رسید که شامل استقراض خارج از ترازنامه در بودجه‌ی رسمی بود تا خطر نکول برای دولت‌های محلی کاهش یابد و منابع وام‌دهی مقرون‌به‌صرفه‌تری را برای آن‌ها فراهم کند (پرسا، ویدن^۵، ۲۰۲۲: ۱۴۲).

چین، به علاوه، در ژوئیه ۲۰۱۶، به بانک‌ها اجازه داد مطالبات غیرجاری^۱ را با سهام خالص شرکت‌های بدهکار مبادله کنند (چیانگ^۲، ۲۰۱۸: ۸۵۳) که بر اساس مقررات سازمان تجارت جهانی، انتقال مستقیم وجوه و مصادق پرداخت یارانه است.

1. Muller

۲. موافقتنامه گاتس ۱۹۹۴؛ ماده ۱۷

3. Hoekman, Wolfe

4. Chiang

5. Peresa & Vidon

۵-۴-۲. گریز از وضعیت اقتصاد غیربازار و کاهش ریسک تعرفه‌ی ضددامپینگ

بر اساس مقررات سازمان تجارت جهانی، وضعیت اقتصاد غیربازاری^۳ یا بازار غیرمنصفانه به کشورهای عضو اجازه می‌دهد نسبت به اعمال تعرفه‌ی ضددامپینگ اقدام نمایند؛ یعنی تعرفه‌ای حمایت‌گرایانه که کشور عضو می‌تواند برای محافظت در برابر وارداتی اعمال کند که قیمت آن، به صورت غیرمتعارف، کم‌تر از ارزش بازار منصفانه [یعنی اقتصاد بازاری] است.^۴

«وضعیت اقتصاد غیربازاری ریشه‌ای غریب دارد. در دوران پس از جنگ جهانی دوم، اسناد دولتی و متون اقتصادی، در عین آن که مفهوم اقتصاد غیربازاری را مدنظر داشتند، از اصطلاح «کشورهای با تجارت دولتی» استفاده می‌کردند. این امر آشکارا از نقش مسلطی ناشی می‌شد که دولت در گروهی از کشورها، به‌ویژه کشورهای اروپای شرقی و در زمینه‌ی تجارت خارجی ایفا می‌کرد. به دنبال آزادسازی تدریجی روابط تجارت خارجی و کاهش انحصار مطلق دولت بر مبادلات تجاری، تاکید اقتصاددانان و سیاستمداران به شکل دیگری از نظام‌های اقتصادی غیربازاری معطوف شد که به‌ویژه، بر برنامه‌ریزی متمرکز، به هر شکل، تمرکز داشت. بدین ترتیب، اصطلاح «اقتصادهای مبتنی بر برنامه‌ریزی متمرکز» پدید آمد و به گونه‌ای فراگیر جایگزین اصطلاح پیشین شد. در ایالات متحده، قانون گمرکات ۱۹۷۳ اصطلاح «کشور با اقتصاد کنترلی» را به کار برد. در همان زمان، گروه ایدئولوژیک مقابل، اصطلاح «کشور سوسیالیستی» را ترجیح می‌داد. در پایان دهه‌ی هشتاد و ابتدای دهه‌ی نود، با آغاز اصلاحات عمیق بازار در تقریباً تمامی اقتصادهای با برنامه‌ریزی متمرکز، از این فرایند با عنوان «گذار به اقتصاد بازار» یاد شد. با این حال، در کنار اصطلاح «کشورهای در حال گذار» که معنایی دقیق‌تر داشت، اصطلاح «اقتصادهای غیربازاری» نیز مورد استفاده قرار گرفت که به نظر می‌رسد بیشتر، دلالتی فلسفی دارد تا معنایی اقتصادی و یا حقوقی» (آنکتاد^۵، ۲۰۰۲: ۳۸)

دولت چین بر فعالان و موسسات کلیدی اقتصادی، مالکیت و کنترل قانونی و واقعی دارد؛ از جمله بزرگ‌ترین موسسات مالی و شرکت‌های پیشرو در تولید، انرژی و زیرساخت‌ها. مقامات چین از این کنترل برای تأثیر بر عرضه و تقاضا استفاده می‌کنند. این توانایی به کنترل نرخ ارز، قیمت نهاده‌ها، جابجایی نیروی کار، استفاده از زمین، تخصیص سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و ورود و خروج از بازار منجر می‌شود.

پنج بانک تجاری بزرگ چین نیز دولتی هستند و تقریباً نیمی از دارایی‌های بانک‌های چین را در اختیار دارند. چین هم‌چنین دارای سه بیمه‌ی دولتی است و بسیاری از بانک‌های تجاری و

1. Non-Performing Loan (NPL)

2. Chiang

3. Non-market Economy

۴. موافقتنامه گات ۱۹۹۴. ماده ۶

5. UNCTAD

اتحادیه‌های اعتباری در کنترل دولت‌های محلی هستند. به موجب قانون، «بانک‌های تجاری باید وام خود را مطابق با نیازهای توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی، ملی و تحت هدایت سیاست‌های صنعتی دولت تخصیص دهند»^۱.

از دید اتحادیه‌ی اروپا و ایالات متحده، چین «اقتصاد غیربازاری» است. (واشنگتن^۲، ۲۰۱۸: ۲۶۵)؛ و هر دو، عوارض «ضددامپینگ» بالایی را بر کالاهای چینی اعمال می‌کنند (جونز^۳، ۲۰۰۷: ۵). اتحادیه‌ی اروپا، طی سالیان متمادی، نقش موثری در جلوگیری از تغییر وضعیت چین از اقتصاد غیربازاری ایفا کرده است (بالدوسی^۴، ۲۰۱۱: ۱۱۰). در ژوئن ۲۰۱۹، چین از دعوای علیه اتحادیه‌ی اروپا در خصوص عدم شناسایی چین به‌عنوان اقتصاد بازاری صرف‌نظر کرد، زیرا گزارش‌هایی وجود داشت که ثابت می‌کرد با توجه به کنترل بیش از حد دولت بر اقتصاد چین، مانند خروجی و کنترل قیمت، درخواست شناسایی این کشور به‌عنوان اقتصاد بازاری توسط سازمان تجارت جهانی رد خواهد شد.^۵

در آمریکا، وزارت بازرگانی ایالات متحده برای شناسایی وضعیت اقتصاد بازاری یا بازار منصفانه در یک کشور، شش عامل را در نظر می‌گیرد: حجم تبدیل پول، به پول کشورهای دیگر؛ محدودی تعیین دستمزد، از طریق چانه‌زنی آزاد؛ حجم سرمایه‌گذاری مشترک یا سرمایه‌گذاری بنگاه‌های سایر کشورهای خارجی؛ میزان مالکیت دولت یا کنترل ابزارهای تولید؛ میزان کنترل دولت بر تخصیص منابع و تصمیم در خصوص قیمت و خروجی شرکت‌ها؛ و عوامل دیگری که مقام اجرایی مربوطه مناسب می‌داند.^۶

با توجه به این معیارها، وزارت بازرگانی ایالات متحده، در اکتبر ۲۰۱۷، چین را در دسته‌بندی کشورهای با اقتصاد غیربازاری قرار داد (اوونز^۷، ۲۰۱۷: ۱۹۵). و صدها عوارض ضددامپینگ بر کالاهای چینی وضع کرد، مانند عوارض ضددامپینگ فولاد در ۲۰۱۹.^۸ برای کاهش تعرفه‌ی ضددامپینگ، چین در خصوص وضعیت اقتصاد بازاری بیانیه‌ای صادر کرد (تلپ، لوتز^۹، ۲۰۱۸: ۶۹۵). و بر اساس آن، با بسیاری از کشورها، توافقنامه‌های تجارت آزاد منعقد کرده است که به موجب آن‌ها، کشور متعاقد وضعیت اقتصاد بازاری را در چین به رسمیت می‌شناسد.

1. http://www.npc.gov.cn/zgrdw/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383716.htm (2023/09/09)

2. Washington

3. Jones

4. Balducci

5. <https://www.reuters.com/article/us-usa-china-wto-eu/china-pulls-wto-suit-over-claim-to-be-a-market-economy-idUSKCN1T110A> (2023/04/11)

6. <https://www.uscc.gov/sites/default/files/Research/Non%20Market%20Economy%20Issue%20Brief.f.pdf>

7. Owens

8. <https://www.reuters.com/article/us-usa-trade-steel/us-imposes-duties-on-structural-steel-from-china-mexico-idUSKCN1VP2R7>

9. Telep & Lutz

۶. تاثیر انتشار یوان دیجیتال بر تحقق اهداف پولی-مالی چین در تجارت بین الملل
یوان دیجیتال، با ثبت سند وثیقه‌ی یوان، در نزد دفتر کل متمرکز منتشر می‌شود. دولت چین تنها نهادی است که به دفتر کل یوان دیجیتال دسترسی دارد (زو^۱، ۲۰۲۱: ۴۲۸۳) و اطلاعات انتشار و تبادل تصدیق‌شده‌ی اعضا در اختیار هیچ شخص و یا دولت دیگری نیست؛ بنابراین، یوان دیجیتال برای سایر ذی‌نفعان، به سیاه‌چاله‌ی اطلاعات بدل می‌شود. همین ویژگی، کارکردهای رمزارز ملی چین را برای تحقق اهداف پولی-مالی در تجارت بین الملل آشکار می‌کند.

۶-۱. بین‌المللی‌شدن یوان

چین می‌تواند از یوان دیجیتال برای بین‌المللی‌شدن یوان از طریق سازوکار وام‌دهی ابتکار کمربند و جاده استفاده نماید، بی‌آن‌که نگران برابری یوان-دلار باشد؛ زیرا یوان دیجیتال با دلار آمریکا تسعیر نمی‌شود و یوان به رقیبی برای دلار آمریکا بدل خواهد شد (برومر^۲، ۲۰۱۷: ۴۵۱). (۴۵۱)

از دیگر سو، چین تمایل ندارد ارزش یوان در بازار آزاد و به صورت شفاف تعیین شود؛ شفافیت عرضه و تقاضای ارز از طریق سیستم پرداخت بین‌بانکی^۳ تامین می‌شود (پوینیش^۴، ۲۰۲۰: ۸۸) حال آن‌که یوان دیجیتال نیازمند واسطه‌ی تسویه‌ی بانکی نیست؛ بنابراین، دسترسی خارجی به یوان، مصون از عرضه و تقاضا افزایش می‌یابد.^۵

۶-۲. کنترل بخش مالی داخلی

با حذف یوان و جایگزینی یوان دیجیتال، دولت سابقه‌ی هر تراکنش یوان دیجیتال را از طریق دفتر کل در اختیار دارد؛ در نتیجه، بر دارایی افراد، شهروندان، شرکت‌های داخلی یا خارجی نظارت خواهد داشت.^۶ پولشویی از طریق یوان، محدود و درآمد مشمول مالیات به‌درستی گزارش می‌شود. یوان دیجیتال، برای سیستم اعتبار اجتماعی، اطلاعات دقیقی فراهم می‌کند که به‌ویژه، در زمان اعطای وام کاربرد دارد.

۶-۳. کنترل بانکداری در سایه

با اعمال محدودیت بر بانکداری در سایه و پلتفرم‌های همتایی، در کشورهای غربی، سرمایه‌ی خارجی به سمت پلتفرم‌های چینی هدایت و بازار مالی چین به جذاب‌ترین بازار بانکداری در سایه

1. Zou

2. Brummer

3. Cross-Border Interbank Payment System (CIPS)

4. Poenisch

5. <https://www.cnbc.com/2015/11/30/imf-agrees-to-include-chinas-rmb-in-benchmark-sdr-currency-basket.html> (2023/09/04)

6. <https://www.vox.com/the-goods/2018/11/2/18057450/china-social-credit-score-spend-frivolously-video-games> (2022/11/05)

بدل می‌شود؛ در عین حال، با ثبت معاملات یوان دیجیتال در دفتر کل متمرکز، این بازار در کنترل کامل دولت خواهد بود.

۴-۶. گریز از الزامات سازمان تجارت جهانی: اعطای وام پنهان و تعرفه‌ی ضددامپینگ در اقتصاد غیربازار

در سازمان تجارت جهانی، کمک‌های ثبت‌نشده‌ی مالی، مانند پرداخت مخفی یارانه، نقل و انتقال مستقیم وجوه، تخفیف مالیاتی و خودداری از وصول درآمدهای دولتی، پولشویی دولتی است (نمایندگی تجاری آمریکا^۱، ۲۰۱۸: ۷۰) چین می‌تواند به همه‌ی این اقدامات ادامه دهد، زیرا اطلاعات مبادلات یوان دیجیتال تنها در اختیار بانک خلق خواهد بود. چین می‌تواند از یوان دیجیتال برای تأمین مالی گسترده‌ی معاملات استفاده کند (دنت^۲، ۲۰۲۰: ۹۴۵). با کنترل دولت بر بانک‌ها، این امکان فراهم است تا مقدار زیادی یوان دیجیتال برای اعطای یارانه‌های محلی و منطقه‌ای به بانک‌های مناطق خاص تخصیص داده شود.^۳

انتشار یوان دیجیتال به ظاهر دسترسی بین‌المللی به یوان را افزایش می‌دهد و موضع این کشور را در بازارگرایی تقویت می‌کند. نخستین عامل، در گذار از اقتصاد غیربازار به اقتصاد بازار، حجم تبدیل پول به پول‌های دیگر است. چین احتمالاً از یوان دیجیتال برای افزایش قابلیت تبدیل یوان به سایر ارزها و فاصله گرفتن از وضعیت غیربازار استفاده خواهد کرد (لای و گوو^۴، ۲۰۲۱: ۶۳). در عین حال، افزایش دسترسی به یوان دیجیتال با کاهش کنترل دولت بر بازار ارز همراه نخواهد بود. اقتصاد کماکان با دخالت‌های دولت به نحو غیرقابل اثباتی غیربازاری باقی می‌ماند، اما امکان اعمال تعرفه‌ی ضددامپینگ توسط دیگر کشورها کاهش می‌یابد.

بحث و نتیجه‌گیری

دولت الگوی نظم متمرکز و سلسله‌مراتبی است؛ در مقابل، بلاک چین بر نظمی غیرمتمرکز و آنارشیستی یا غیرسلسله‌مراتبی استوار است. دولت پول‌فیات را یگانه واسطه‌ی ارزش در تمامی مبادلات دولتی و غیردولتی می‌داند، اما بلاک چین در خلق رمزارز با تکیه بر دفتر کل غیرمتمرکز بر ارزش‌پذیری، یعنی انتشار و تصدیق مبادلات اعضای شبکه تکیه دارد. این دو رویکرد آشتی‌ناپذیر می‌نمایند.

رمزارز ملی سازوکاری است که استیلای سلسله‌مراتبی دولت را بر نظمی آنارشیستی تضمین می‌کند؛ بدین نحو که پول‌فیات در نزد نهاد متمرکز، مانند هر استیبل کوین دیگری، توثیق می‌شود؛

1. United States Trade Representative

2. Dent

3. <https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:WT/GC/W745.pdf> (2023/09/09)

4. Lai & Goh

اطلاعات انتشار رمزارز ملی در انحصار دولت باقی می ماند؛ اگرچه مبادلات توسط اعضای شبکه و به صورت غیرمتمرکز تصدیق می شود، اما ثبت مبادلات کماکان به صورت متمرکز در انحصار دولت است.

چین از این ایده برای تحقق اهداف پولی - مالی خود در تجارت بین الملل استفاده خواهد کرد. با انتشار یوان دیجیتال، عرضه ی بین المللی یوان از طریق اعطای وام در طرح کمربند و جاده افزایش می یابد، بی آن که با دلار آمریکا تسعیر و یا مبادلات آن در نزد واسطه های پرداخت بانکی، شفاف شود. با جایگزینی یوان دیجیتال، سابقه ی تک تک تراکنش ها، از جمله در بانکداری در سایه و پلتفرم های همتایی در اختیار دولت خواهد بود. دولت هم چنین می تواند پرداخت یارانه های پنهان را افزایش و ریسک تحمیل تعرفه های ضد دامپینگ را کاهش دهد. همه ی این موهبت ها از آن جهت است که در ثبت اطلاعات انتشار و مبادلات یوان دیجیتال، با استفاده از سیستم دفتر کل متمرکز، دولت چین در برابر تمامی اشخاص و دولت ها از انحصار برخوردار است.

اقتصاد ایران در وضعیت حاضر، فاقد توان بین المللی سازی ریال و نابرخوردار از فرصت های سرمایه گذاری است؛ بنابراین، انتشار ریال دیجیتال به توسعه ی تجارت خارجی منجر نمی شود. با این حال، احتمالاً، به تدریج، وام های چین به ایران از طریق یوان دیجیتال پرداخت خواهد شود. به علت دسترسی کامل چین به اطلاعات یوان دیجیتال، این منابع می بایست در پروژه ی شفاف و غیرمحرمانه مصرف شود. هم چنین، مبادله ی نفت ایران با یوان دیجیتال، اعتبار رمزارز ملی چین را افزایش خواهد داد و می بایست در ازای اعطای چنین اعتباری، امتیازات در خوری دریافت شود.

منابع

- توسلی، محمد اسمعیل. (۱۳۹۱). تحلیل ماهیت پول. فصلنامه‌ی اقتصاد اسلامی، ۱۲(۴۸)، ۱۳۰-۱۰۷.
- حاجی ملا میرزایی، حامد؛ نجفی جزه، حامد؛ بابک، محمد. (۱۴۰۱). الگوی خط‌مشی‌گذاری رمزارزها در جمهوری اسلامی ایران با تاکید بر تهدیدات امنیتی-اقتصادی رمزارزها. فصلنامه‌ی اقتصاد دفاع و توسعه‌ی پایدار. انجمن علمی اقتصاد دفاع ایران، ۷(۲۵)، ۱۷۰-۱۴۹.
- گنورک، زیمل. (۱۳۹۷). فلسفه‌ی پول. ترجمه‌ی مسمی‌پرست شهناز. پارسه.
- هراری یووال، نوح. (۱۳۹۸). پول. ترجمه‌ی نمازیان مهدی. نون.

قوانین و مقررات

- آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات، هیات وزیران، ۱۳۹۵/ت/۱۶ ه، ۱۳۷۳/۲/۶.
- آیین‌نامه‌ی اجرایی موضوع ماده‌ی ۲۱۹ قانون مالیات‌های مستقیم. وزیر امور اقتصادی و دارایی. ۱۸۰۷۱۸. ۱۳۹۸/۹/۱۳.
- الزامات ناظر بر نحوه‌ی همکاری موسسات اعتباری با شرکت‌های تسهیلات‌یار؛ مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی، اداره‌ی مطالعات و مقررات بانکی؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۴۰۲.
- تصویب‌نامه‌ی هیات وزیران؛ ۵۸۱۴۴/ت/۵۵۶۳۷ ه؛ ۱۳۹۸/۵/۱۳.
- تصویب‌نامه‌ی هیات وزیران؛ ۸۶۵۷۳/ت/۵۸۰۷۸ ه؛ ۱۳۹۹/۷/۱۳.
- تصویب‌نامه‌ی هیات وزیران؛ ۹۵۲۴۰/ت/۵۹۸۶ ه؛ ۱۴۰۱/۵/۲۶.
- تصویب‌نامه‌ی هیات وزیران؛ ۱۵۱۴۵۵/ت/۵۹۳۶۸ ه؛ ۱۴۰۱/۶/۶.
- قانون انحصار تجارت خارجی؛ ۱۳۱۱/۴/۱۹.
- قانون برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۴۰۳/۴/۱.
- قانون پولی و بانکی کشور، ۱۳۵۱/۴/۱۸.
- قانون تامین مالی تولید و زیرساخت‌ها، ۱۴۰۲/۱۲/۲۲.
- قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی؛ ۱۳۸۳/۱۰/۲۲.
- قانون مقررات صادرات و واردات؛ ۱۳۷۲/۷/۴.
- مجموعه‌ی مقررات ارزی، بخش اول: «واردات کالا و خدمات»، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اداره‌ی سیاست‌ها و مقررات ارزی.

اسناد

- الزامات و ضوابط فعالیت در حوزه‌ی رمزارزها در کشور؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، معاونت فن‌آوری‌های نوین؛ ۱۳۹۷؛ ویرایش ۰۰
- بیانیه‌ی انجمن فین تک ایران در خصوص دستورالعمل شرکت‌های تسهیلات‌یار؛ ۱۴۰۲/۱۰/۱۶؛ ۱۴۰۲/۱۰/۱۶

-پیش نویس سند ریال دیجیتال؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛ نسخه‌ی ۲-۲ (در حال ویرایش)؛

۱۴۰۱/۶

-مصوبه‌ی شورای عالی مبارزه با پولشویی؛ جلسه‌ی سی‌ام؛ ۱۳۹۸/۱۰/۹

آرا

-دادنامه‌ی ۱۵۷۲۶۶۰، ۱۴۰۲۳۱۳۹۰۰۰؛ ۱۴۰۲/۶/۲۱، هیات عمومی دیوان عدالت اداری.

- Alsharari, N. M., & Abousamra, R. (2019). Financial Crisis, bad debt and uncollectible receivables: Evidence from UAE. *Indonesian Management and Accounting Research*, 17(2), 119-142
- Anwesen, J. (2016). The Prudential Carve-Out Clause: is Risk the New Corrupt Moral. *4 Pennsylvanian State Journal of Law & International Affairs*, 4(2), 749-789. <https://elibrary.law.psu.edu/jlia/vol4/iss2/15/>
- Aysan, A. F., & Kayani, F.N. (2022). China's transition to a digital currency does it threaten dollarization. *Asia and the Global Economy*, 2(1), 1-6.
- Berg, T., Fuster, A., & Puri, M. (2022). Fintech lending. *Annual Review of Financial Economics*, 14(1), 187-207.
- Bilotta, N., & Botti, F. (2021). *The Near Future of Central Bank Digital Currencies Risks and Opportunities for the Global Economy and Society*. vol. 7. Bern: PETER LANG;
- Brummer, C. (2017). The renminbi and systemic risk. *Journal of International Economic Law*, 20(3), 447-507.
- Balducci, G. (2011). The Role of the European Union in China's Accession to the WTO. *Politico: rivista italiana di scienze politiche: LXXVI*, 2, 2011, 101-121.
- Campbell-Verduyn, M. (2018). *Bitcoin and beyond*. New York and London: Routledge Taylor & Francis Group.
- Chiang, T.W. (2018). Chinese state owned enterprises and WTO's anti subsidy regime. *Georgetown Journal of International Law*, 49, 845-886.
- Cuestas, J. C., & Regis, P. J. (2018). On the dynamics of sovereign debt in China: Sustainability and structural change. *Economic Modelling*, 68, 356-359.
- Curran, D., & Smart, A. (2021). Data-driven governance, smart urbanism and risk-class inequalities: Security and social credit in China. *Urban Studies*, 58(3), 487-506.
- Dent, H. (2020). International Trade Law concerns with China's digital currency how sovereign issued stablecoin can destabilize International Trade. *Georgetown Journal of International Law*, 51, 919-950.
- Dewey, J. (2022). *Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations 2022*. USA: Global Legal Insights.
- Filippi, P. D., & Wright, A. (2019). *Blockchain and the Law*. USA: Harvard University Press.
- Howden, D. (2023). *Defining Money*. In *The Emergence of a Tradition: Essays in Honor of Jesús Huerta de Soto*. Volume I: Money and the Market Process (pp. 159-178). Cham: Springer International Publishing.
- Irwin, D. A. (2013). The Nixon shock after forty years: the import surcharge revisited. *World Trade Review*, 12(1), 29-56.
- Freedman, S., & Jin, G. Z. (2008). Do Social Networks Solve Information Problems for Peer-to-Peer Lending? Evidence from Prosper.com. *NET institute Working Paper*, 8(43), 1 – 65.

- Gerstel, D. (2018). It's a (debt) trap! Managing China-IMF cooperation across the Belt and Road. *New Perspectives in Foreign Policy*, 16, 12-16.
- Hoekman, B., & Wolfe, R. (2021). Reforming the World Trade Organization: Practitioner perspectives from China, the EU, and the US. *China & World Economy*, 29(4), 1-34.
- Jones, V. C., & Pregelj, V. N. (2006). *Trade Remedy Legislation: Applying Countervailing Action to Nonmarket Economy Countries*. Congressional Research Service, Library of Congress.
- Koleski, K. (2017). *The 13th Five Year Plan*. Washington DC: US China Economic and Security Review Commission.
- Li, S. (2007). *The Legal Environment and Risks for Foreign Investment in China*. Berlin: Springer.
- Mishkin, F.C. (2019). *The Economics of Money, Banking, and Financial Markets*. 12th ed. Harlow: Pearson.
- Muller, W. (2017). *WTO Agreement on Subsidies and Countervailing Measures*. England: Cambridge University Press.
- Salles-Djelic, M. L. (2006). *From Intellectual Agenda to Global Policy Making*. Cambridge University Press
- Owens, L. W. (2017). *China's Status as a Non-Market Economy*. Washington DC: United States Department of Commerce International Trade Administration.
- Kodres, L. E. (2013). What is shadow banking. *Finance and Development*, 50(2), 42-43.
- Lai, W. C., & Goh, K. L. (2021). Dependence structure between Renminbi movements and volatility of foreign exchange rate returns. *China Report*, 57(1), 57-78.
- Menger, K. (1892). On the origin of money. *The Economic Journal*, 2(6), 239-255.
- Park, C. Y., Tian, G., & Zhao, B. (2020). Global bitcoin markets and local regulations. *Asian Development Bank Economics Working Paper Series*, (605), 1-30.
- Pereša, I., & Vidon, E. (2022). 'Bad Banks' with Chinese Characteristics: an Ongoing Transformation. *Journal of Contemporary China*, 31(133), 136-152.
- Peters, M. A., Green, B., & Yang, H. (2022). Cryptocurrencies, China's sovereign digital currency (DCEP) and the US dollar system. *Educational Philosophy and theory*, 54(11), 1713-1719.
- Poenisch, Herbert (2020). Introducing Digital Currencies to the Global Interbank Settlement System. *International Monetary Review*, 7(1), 91-107.
- Polouektov, A. (2002, October). The non-market economy issue in international trade in the context of WTO accession. In *United Nations Conference on Trade and Development*.
- Pozsar, Z., Adrian, T., Ashcraft, A., & Boesky, H. (2010). Shadow banking. *New York*, 458(458), 3-9.
- Rolland, N. (2017). China's "Belt and Road Initiative": Underwhelming or game-changer?. *The Washington Quarterly*, 40(1), 127-142.
- Sarmah, S. S. (2018). Understanding blockchain technology. *Computer Science and Engineering*, 8(2), 23-29.
- Scott, S. V., & Zachariadis, M. (2012). Origins and development of SWIFT, 1973-2009. *Business History*, 54(3), 462-482.
- Schwarcz, S. L. (2022). Regulation Global Stablecoins A Model Law Strategy. *Duke Law School Public Law and Legal Theory Series*, 51, 1-62.
- Mac, S. D., & Siems, M. (2019). The Chinese social credit system: A model for other countries?. *The Modern Law Review*, 82(6), 1034-1071.

- Telep, J. M., & Lutz, R. C. (2018). China's long road to Market Economy Status. *Georgetown Journal of International Law*, 49, 693-709.
- Washington, A. J. (2018). Not So Fast China Non-Market Economy Status is Not Necessary for the Surrogate Country Method. *Chicago Journal of International Law*, 19(1), 260-294.
- Xia, M. (2021). In search of the perfect coin: China's approach towards cryptocurrency and its own central bank digital currency. *Banking & Finance Law Review*, 36, 419-456.
- Zou, X. (2021). China's national digital currency: an overview of digital currency electronic payment. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 12(11), 4279-4285.

Documents

- Executive Office of the President of the United States (2019). 2018 Report to Congress On China's WTO Compliance. USA; United States Trade Representative.
- G7 Working Group (2019). Investigating the impact of global stablecoins. Basel; Committee on Payments and Market Infrastructures.
- Japan Ministry of Economy, Trade & Industry (2022). Report on Compliance by Major Trading Partners with Trade Agreements - *WTO, FTA/EPA, IIA* -
- World Bank; *Distributed Ledger Technology (DLT) and Blockchain*. Fintech Note; No. 1, 2017.

Thesis

- Feginn Thea (2019). An Analysis of The Future of Peer-to-Peer Lending, Is P2P-lending a relevant asset class for investors. Copenhagen Business School.
- Wu Chung-Chieh, General ledger system (1984). Graduate Student Theses, Dissertations, & Professional Papers. 2432; University of Montana.

Treaty

- Agreement on Subsidies and Countervailing Measures- WTO
- General Agreement on Tariffs and Trade 1947- WTO